

פרוטוקול מס' 94
פשינת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ד', כ"ג תמוז תשי"ב -
16.7.52, בשעה 8.55.

משתתפים: י. גורי - היו"ר
ח. אריאב
י. בדר
א. ס. גניחובסקי
ש. דיין
א. הרצפלד
ק. לוז
ס. סנה
ז. סוזאיים
י. פורדר
א. ציזלינג
ס. קלמר
י. רוקח
ז. שפר

נעדרים: י. אפרתי

מוזמנים: ד"ר ברגמן - הממונה על הכנסות המדינה
ד"ר קישרון - משרד המשפטים
מר גלס - משרד המשפטים
מר ספינק - משרד האוצר
מר בזק - מזכיר
חברת-הכנסת א. וילנסקה

סדר-היום: 1. צווי מכס ובלו
2. ההמתייגויות של סיעת מק"י על החוק לתיקון פקודת מס-הכנסה
3. דיון בנוגע למקדמה לתקציב הפיתוח.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

נקום לזכרו של אליעזר קפלן (קסים).

היושבים ליד השולחן הזה ראו את אליעזר קפלן, כיצד האיש נאבק בגבורת נפש עם המחלה בשנה האחרונה. ראינו אותו עולה בסדרגות הבית, נכנס לחדר הישיבות שלנו מתוך אפיסת כוחות, וכעבור רגעים מספר מתאושש, מתגבר על חולשתו ונכנס לתפקידו, מתייצב על משמרתו.

איש התפקיד, איש החובה, כוהן במקדש העבודה ואיש החרדה הגדולה לגורל מפעלנו - זוהי דמותו של אליעזר קפלן.

רק לפני ימים מעטים ישבנו עמו כאן בישיבת הפרידה לפני צאתו לחוץ-לארץ לחופשת הבואה, ובסלים המועטות שאמר בתשובה לדברי חברים שהניעו את רגשי הכבוד, האמון וההוקרה שהם רוחשים לך באה לידי ביטוי האהבה למפעל שהקדיש לו את כל חייו והחרדה לענייני העם והמדינה. את חרדתו זו הוא רצה להדביק בכולנו, ומעבר לכתלי הבית הזה.

הבינותי אא אז את סוד הגבורה שגילה קפלן במאבק עם מר המוות. רגש החובה לעמוד על המשמר, לפעול עד הרגע האחרון, הוא סקור הגבורה הזאת.

אנשים כאליעזר קפלן מצויים כמותם על כל

מי שעבד במחיצתו, ומוקירי זכרו. לשאת בסול. לטמוד על משמרתו.

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
16.7.52

היו"ר י. גורי:

והחובה, ולחרוד תמיד למפעל שאנו מקימים בארץ הזאת, שקפלן היה אחד מבוניו האחראיים ופסעצבי דמותו.

אנו מרכיבים ראש ומתאבלים על האבידה הגדולה לעם ולמדינה ולתנועת הפועלים שהיה חבר בה מימי נעוריו ואחד ממנהיגיה.

אנו מסתתפים בצערה ויגונה של המשפחה, וברשותכם אשלח לה אגרת תנחומים בשם הוועדה.

אנו עוברים לסדר-היום.

פקודת תעריף המכס והפטורים, חוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ס - 1949. צו בדבר שינויים בתעריף המכס.

בתוקף סמכותי לפי סעיף 5 מפקודת תעריף המכס והפטורים, 1937, הסעיפים 14 (א) ו-2 (ד) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח - 1948, וסעיף 1 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ס - 1949, אני מצווה לאמור:

1. כל עוד צו זה יעמוד בתקפו:

(א) יבואו הפרטים שלהלן במקום הפרטים 353, 358 (א), 413 א שבחלק א' של התוספת לפקודת תעריף המכס והפטורים, 1937 (להלן - התוספת) -

מספר סידורי 353, חוטי ברזל בעלי קוטר של לא יותר מ-0.45 מילימטר תיאור הסחורה היחידה שעור המס ק"ג פטור

דברי הסבר: - בצו בדבר שינויים בתעריף המכס שהופיע בקובץ תקנות 75 מיום א' כ' באדר תש"י (9.3.50), היו חוטי ברזל בעלי קוטר של לא יותר מ-1 מ"מ כשהיחידה היא ק"ג - פטורים.

מעתה יחוייבו חוטי ברזל כאמור, שקטנם הוא בין 0.45 מ"מ ל-1 מ"מ בתשלום מכס.

ד"ר ברנמן:
א.א.א.א.א.א.
המדובר הוא בחוטי ברזל לצרכי תעשיית רשתות לחלונות. את הפטור נתנו ב-1950 לפי בקשתם של בתי החרושת המייצרים רשתות לחלונות. בינתיים באה תגובה מבתי-החרושת המושכים חוטי ברזל, שניקשו לא לעשות זאת, כדי להגן על התעשייה המקומית. הפקודת הזאת באה אצלנו לפשר בין אלה המושכים חוטים, ובין אלה המייצרים את החוטים. הפשרה הזאת נתקבלה כנראה על ידי כל הצדדים. זהו למעשה מכס-מגן, ולמעשה לא יכניס כסף.

י. גורי: אינני מבין מדוע חוט דק יהיה פטור.

ד"ר ברנמן: זהו חומר גלמי לתעשייה, חומר שמוכרחים להביא הנה.

הוחלט: לאשר את הצו.

היו"ר י. גורי: בצו מספר (2) המדובר הוא על שינוי בשיעור המכס בנוגע לבנזין. במקום שיעור המס שהיה עד כה 46 פרוטות - יהיה המס 55 פרוטות - תוספת של 20%.

י. גורי: אני מתנגד להצעה.

א. צינזלינג: למעשה הרי כבר קיים המחיר של 55 פרוטה.

היו"ר י. גורי: ברור. המחיר כבר קיים חודשיים. עכשיו רוצים לתת לזה תוקף. בשבוע הבא פוקע תוקף הצו, ויש לאשר זאת.

הוחלט: לאשר את הצו.

פ. סנה:

ישנה התייקרות כללית עצומה בכל הארץ. אולם לכל דבר יש גבול. אומרים שהמסים הישירים הגיעו בחודש יוני ל-50% מכלל הגביה. אין זה מספיק. מסים ישירים צריכים להגיע ל-2/3. העלאה זו טרקה מבחינה כלכלית ובסופו של דבר פוגעת גם מבחינה פיסקלית, ואני מתנגד לה.

ק. קלמר:

אני מסכים שבירה היא מצרך "לכל", ויש להקל במידה הסבסטיטלית. אולם אינני רואה את האסון בהעלאת המכס והבלו. אינני מבין מדוע מחיר הכוס במטעדה הוא יקר כל-כך לעומת מחיר הבקבוק. אם בעלי מטערה מדוויחים על כוס בידה 100% - הרי משהו אינו בסדר. עלינו למצוא את הדרך להוזיל את המחיר מן הסוחר - שתהיה קביעת מחיר לסוחר על ידי הממשלה.

ש. דיין:

מתפקידה של הממשלה לאזן את התקציב - ומתפקידה של הוועדה הזאת לדאוג לכך. אינני מקבל את ההנחה שבירה היא מצרך עממי שכל אחד נפרך לה.

אשר לסענה של חבר הכנסת סנה שאין זה סעלה את ההכנסות - יש לנו נסיון בסיבירות, וראינו שכל כמה ~~אאאאאאאא~~ שהעלינו את הבלו - לא אאא הוקטנו ההכנסות.

י. פורדר:

טענתו של חבר הכנסת סנה שמסים ישירים צריכים להיות 50% מכלל ההכנסה - איננה טענה, ואין לה יסוד. מצד שני: כיצד בכל זאת נאזן את התקציב? אי-אפשר להוסיף על ההוצאות ולהקטין כל סעיף של הכנסה.

ישנה טענה רצינית של חבר הכנסת סנה האומר שהתוצאה יכולה להיות הקטנת הצריכה, ועל ידי כך הקטנת ההכנסה. אין אני מקבל טענה זו. אני רוצה רק להצטרף במידת-מה לטענתו של חבר הכנסת בדר ~~אאאאאא~~ ולבקש לא להעלות את הבלו על בירה שוב מבלי להתייעץ קודם עם ועדת הכספים.

חא. אריאלי:

ברור שעלינו לאזן את התקציב. אולם, חבר הכנסת דיין, יחד עם כל רצונך הטוב לאזן את התקציב, כשמגיע הדבר, למשל, ~~אאאאאאאאאאאאאא~~ להכנסות מן החקלאים - הרי אהנך מעוניין בכל זאת להקל עליהם. הוא הדין כאן בצריכת הבירה. אי-אפשר להגיד: היות והתקציב עדיין אינו מאוזן - נעלה שוב את הבלו על בירה. יש לחפש דרכים אחרות לאזן את התקציב.

הינ"ר י. גורי:

את התקציב אפשר לאזן כשמגיישים אותו, ולהישאר במחום המאזן - כאשר הכסף הוא יציב. אצלנו אין המצב כזה. כבר עכשיו ברור שחמרים עשרות מיליונים לתקציב. אפשר לטעון נגד כל המדיניות הכלכלית; אפשר לטעון נגד סעיף זה או אחר. אבל אי אפשר לטעון נגד העלאת מס מסויים באמצע השנה. תקציבה של המדינה בנוי בעצם על אותם עקרונות כמו תקציבו של הפרט. כאשר הפרט נמצא במצוקה - הוא משתדל להבזיל את הכנסותיו. אי-אפשר לשלול זאת מן המדינה כאשר תקציבו של הפרט עולה ועולה.

אני שולל את השקר המוטכם שבירה היא משקה עממי. משקה עממי הוא משקה שאי-אפשר להתקיים בלעדיו - כשם שהלחם הוא מאכל עממי. אולם קשה להגיד שאי-אפשר להתקיים בלי בירה.

בעיקרו של דבר אין למדינה דרך אחרת אלא למצוא מקורות הכנסה נוספים - ויש להטיל זאת על דברים שאדם יוכל להתקיים אם יעלו את מחירם.

י. ברקת:

(א) ברצוני לקבוע שהמחירים במטעדות בקבוע על ידי המפקח, ושומרים עליהם.

(ב) בשביל עונד פיזי בירה היא משקה עממי. אאא זהו גם משקה מזין.

(ג) אינני מציע לחזור למחיר של 90 פרוטה כפי שהיה - אולם 150 פרוטה זה קצת יותר מדי, ואני מציע לקבוע את המחיר ל-120 פרוטה. ובאותה מידה יש להוריד גם את המחיר של כוס בירה במטעדה - כלומר: שהעודף לא ילך ~~אאאאאאאא~~ המטעדה.

ד"ר ברגמן:

הצעתו של חבר הכנסת רוקח היא למעשה להקטין את מחיר הנקבוק ב-20 פרוטה. אינני חושב שזהו הדבר המכריע. עונדה היא שיטתו הפרש עצום בין מחיר הנקבוק שמקבל היצרן לבין המחיר שמשלם השותה. עלינו לדון עם משרד הסחר והתעשייה אם הסדנה צריך באמת להיות כזה. דבר אחד אני יכול להבטיח: אם נראה שהעלאה היא יותר מדי גדולה - נוויד אותה. אם נראה שנכשלנו - נבטל את המס. עד עכשיו זה לא היה בחוץ.

אשר לשאלה של התייעצות מוקדמת: - בנוגע לבירה קל הדבר. כמעט אין מלאי של בירה אזל אאאאאאאא הקמפוני ואין חשש להודיע על כך שבוע קודם. אני רק חושש שאם נבטיח זאת היום בנוגע לבירה - ידרשו זאת מחר בנוגע למצרך אחר שאי-אפשר יהיה להודיע מראש. (נכנסת חברת הכנסת א. וילנסקה).

הרחלט: לקבל את הצעת האוצר להעלות את הבלו עד 150 פרוטה לליטר.

דעה נפרדת: לחברי הכנסת מ. סנה, י. רוקח.

מ. לונ: אשן להתייעצות מוקדמת עם הוועדה - אני מתנגד לכך.

י. פורר: אני מבקש להצביע על מ.

א. הרצפלד: אם אנו רוצים להביע משאלה על כך - אין צורך בהצבעה. אין אנו יכולים לחייב את האוצר בעניין זה.

הרחלט: להביע משאלה בשם הוועדה, בהתחשב עם הודעתו של הד"ר ברגמן שאין הדבר בלתי אפשרי, להתייעץ עם ועדת הכספים לפני שתהיה העלאה נוספת בבלו על בירה.

הינ"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. סיעת הקומוניסטים הציעה שורה של הצעות בנוגע לחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה, וחברת הכנסת א. וילנסקה באהאצא להסביר את ההצעות.

א. וילנסקה: ברצוני להציע אי-אלו הצעות נוספות להצעות שהגישה סיעתנו בכתב.

בנוגע לתוספת לסעיף 7 - הוצאות סיוחדות בדבר רווחי הון, בסעיף משנה (ה), אנו מציעים למחוק "נישום שהביא לישראל נכס ומכרו תוך 18 חודש סיום עלייתו לישראל לא ייחשב רווח הון...". פה אנו מציעים לכתוב: "ועולה על 10,000 ל"י".

בהחלפת סעיף 16, למחוק אא בסעיף (א) את הטלים: "תרוסה לקרנות".

בעניין שיעורי המס: כל לירה מ-300 הלירות הראשונות במקום זה אנו מציעים להעלות את בסיס הניכוי האישי אאאא ל-720 לירות.

במקום שכתוב: על כל לירה מה-300 ל"י הבאות - 225 פרוטות; אנו מציעים: על כל לירה מ-720 עד 1020 ל"י - 50 פרוטות.

במקום לכתוב: מ-300 הלירות הבאות - 8%; אנו מציעים לכתוב: מ-1020 עד 1320 ל"י - 80 אאאא פרוטות. (למחוק "על רווק" וכו').

מ-1320 עד 1620 ל"י - על כל לירה 90 פרוטות.

מ-1620 עד 1920 - 100 פרוטות על כל לירה.

1920 עד 2220 ל"י - 120 פרוטות.

מ-2220 עד 3000 ל"י - 150 פרוטות.

מ-3000 עד 4000 ל"י - 200 פרוטות.

מ-4000 עד 5000 ל"י - 300 פרוטות.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
16.7.42

א. וילנסקה:

מ-5000 עד 6000 ל"י - 400 פרוטות

מ-6000 עד 7000 ל"י - 500 פרוטות.

על כל לירה נוספת 300 פרוטות הלידות הנוספות (7000 עד 10,000 ל"י) - 750 פרוטה.

על כל לירה נוספת מהעודף - 800 פרוטה.

במקום שכתוב: הענקות בעד פירון עבודה יהיו משוחררות מס-הכנסה - אנו מציעים למחוק א"א א"ח הטלים בעד פירון עבודה, ולהשאיר: הענקות יהיו משוחררות מס-הכנסה.

כמו-כן אנו מציעים לכתוב: "לשחרר את תוספת-היורק מס-הכנסה".

הינ"ר י. גורני: במקרה שההצעות יפלו - לפי החוק תקבע הוועדה אלו מהן תבואצה בתור הסתייגויות לכנסת.

(חברת הכנסת א. וילנסקה יוצאת).

מר גלמן: בסעיף 4 (תיקון) הכוונה היא כנראה לפרטם רווחי א"א הון של כל אדם, במידה שזהו רווח הון.

א. צינלינג: אשר לאישור הסתייגויות לסייעות שאינן סיוצנות בוועדה הריני חושב שאין שום יסוד לסנוע הגשת הסתייגויות. אם ישנה כוונה אובסטרופציונית בהסתייגויות - הוועדה יכולה למנוע מלהביא זאת לכנסת. אבל אין כל יסוד לסנוע הגנה על הצעה שהיא בתחום סלא של העניינים בוועדה, ושלרבות מהצעות אלו ישנן הסתייגויות מקבילות מצד חברים אחרים בוועדה.

הרחלט: לא לקבל א את התיקון לסעיף 4; לא להרשות לסייעת מק"י הסתייגות בסעיף זה.

לא לקבל את התוספת לסעיף 7; לתת זכות הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את סעיף משנה (ט); לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את התוספת לסעיף 7; (סעיפים (א) ו-(ג)); (סעיף משנה (ב) אינו שייך לנושא)

לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את ההחלפה לסעיף 15; לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את התיקון השני באותו ענין; לתת זכות הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את ההצעה למחוק את סעיף משנה (ד); לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את הסעיף החלפת סעיף 16; לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את הסעיף אחרי החלפת סעיף 16; לתת זכות הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את ההצעה לניכוי אישי של 720 ל"י; לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את ההצעה ללוח הדירוג;

א.ב.

לא לקבל את ההצעה על הצמדת בסיס השחרור מסס הכנסה
לאינדקס אלא ~~אמצע~~ המחירים;
לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את התיקון לסעיף 29(א);
לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את התוספת לסעיף 29(ב);
לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את הסעיף להחלפת סעיף 65;
לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

לא לקבל את התיקון לשחרר את תוספת היוקר מסס הכנסה;
לא לתת הסתייגות לסייעת מק"י בסעיף זה.

א. צינזלינג: יש לי הודעה: אינני בקיא בתקנון בענין זה ואינני יודע מה היו התקדימים. אולם אני רואה בהצעה/גישה שאיננה נובעת מן הענין, אלא זוהי גישה שרירותית. אתם בודקים דברים שנראים כאבסורדיים, ובהם נותנים רשות להסת/ייגות, ואילו בדברים הנראים כהגיוניים אתם שוללים את הזכות הזאת, בשעה שלסיעות אחרות ישנן הסתייגויות מקבילות במסעיפים דומים. אם אמצא דרך פרוצידורלית לחלוק על כך - אעשה זאת.

הי"ר י. גורני: הדבר מסור לשיקול-דעתם של חברי הוועדה. זוהי זכותם הפורמלית לפי התקנון. ההצבעה על סתן ההסתייגויות לא נערכה בקו של סיעות מסוימות. הוועדה לא נהגה בענין זה סתוך שרירות.

ג. גדר: אני מצדי דרשתי לתת לסייעת הקומוניסטים זכות מלאה להסביר את הצעותיה בוועדה. זה בהתאם לתקנון - ועד כמה שאני מבין ניתנה להם זכות זו. התקנון נותן לוועדה זכות - פירוש הדבר: גם חובה - לשקול בנוגע לכל הסתייגות אם היא ראויה באופן מיוחד לייצוג בכנסת או לא. פירוש הדבר שהוועדה היתה מועלת בתפקידה אילו היתה נותנת בכל מקרה זכות להסתייגות באופן שיגורתי. עברתי על ~~אמצע~~ ההצעות. אין בהן תוכן חדש, יש בהן ריח הפגנתי בלבד. לכן לא יכולתי להצביע בעד סתן רשות לחלק מהן.

א. צינזלינג: הי"ר י. גורני: אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. קיבלנו הודעות גם משר האוצר וגם ~~אמצע~~ משר המסחר והתעשייה - שהיו צריכים להשתתף היום בישיבה אתנו - כי מתקיימת היום ישיבת שרים דחופה, ולא יוכלו להופיע.

א. צינזלינג: התחלנו בוויכוח על הצעת שר האוצר בנוגע למקדמה לתקציב הפיתוח, והתבנר שכמה חברים מתנגדים לכך. שר/ האוצר אמר שהענין דחוף, וברור שבישיבה הבא יטען שזה עוד יותר דחוף. אני מציע שיגישו לנו לפחות חוק על המקדמה אם לא על תקציב הפיתוח בכללו.

ענין שני: כבר ביקשתי פעם לדעת פרטים על ענין מילווה-מס הרכוש שהובטח לנו בזמנו תוך שבועיים - בינתיים עבר יותר מחדש.

הי"ר י. גורני: אשר למילווה החובה - ידוע לי שהממשלה עומדת לסכם את הצעות/סיכום אחרון ביום א'.

אשר לענין המקדמה - אין לוועדה זכות חוקית

ישיבת ועדת הכספים
16.7.52

י. ברר:
המסמלה תביא לכנסת חוק, יהיה דיון במסגרת של שעה וחצי, נגמור זאת במשך ישיבה אחת בוועדה, ונחזיר זאת לכנסת להצבעה סופית. לא יהיו שום קשיים מבחינת הזמן. כאשר החוק מוגש על שולחן הכנסת - אין לי חשש שבמשך כל הזמן נעבוד רק באמצעות אמצעים מפורטים.

הרחלט: להעמיד זאת על סדר-היום של הוועדה ביום ב', ואז יוחלט לגופו של עניין. את הצד החוקי יש לברר אחר-כך.

א. ציזלינג:
אני מודיע שאנו נתבע ויכוח בכנסת גם על הצעת החוק החלקית של סקדמה בשיעור כזה.

י. רוסח:
יש לי משאלה: אם שר האוצר בעצמו איננו יכול להשתתף בישיבות הוועדה - לפחות שישתתף בהן המנהל הכללי של משרד האוצר. זה יקצר את זמן הדיונים.

אני מציע שחברי הוועדה ילחו את אמצעים שאלותיהם לשר בכתב, במקום לשאול אותן כאן בעלפה. גם זה יחסוך זמן.

א. ציזלינג:
אני מתנגד לכך. את השאלות יהיה צורך בלאו הכי לקרוא לפני הוועדה - וזה לא יחסוך לנו כל זמן.

היו"ר י. ברר:
אפשר להצביע על הצעה זו ולקבל את דעת הרוב.

י. ברר:
אני לא אוכל לעמוד בהחלטה כזאת. אם יקבעו כאן נוהג של שאילתה בכתב - הריננו יכול לשאול את השאילתה מעל במת הכנסת.

הרחלט: לדחות את ההצבעה בעניין זה לפעם אחרת.

היו"ר י. ברר:
ברצוני לבקש מחברי הוועדה להשתתף ביתר קביעות בישיבות ועדות המסנה. בשבוע הבא נכנס את ישיבת ועדת המסנה לענייני דו"ח מנכ"ר המדינה / ואני מבקש את החברים להכין את הצעותיהם.

נתברר שחברי ועדת המסנה לענייני תקציב הבטחון הם גם חברים בוועדת המסנה לענייני מדיניות האשראי - ולכן אני מבקש לדחות את ישיבת ועדת המסנה לענייני מדיניות האשראי שנועדה לאותו זמן שבו מתקיימת ישיבת ועדת המסנה לענייני תקציב הבטחון.

הישיבה סגורה.

(הישיבה נועלה בשעה 11.15.)